

PATANI FORUM

ทศวรรษ

นายสมชาย

Patani Forum
WWW.PATANIFORUM.COM

บทบรรณาธิการ	3
คำขอโทษจากคูโบ ถึงมุสลิมไทยสามจังหวัด	5
ภิญโญ ไตรสุริยธรรมา	
สมชาย นิลไพจิตร 10 ปี บนเส้นทางสันติภาพ	7
ศูนย์ข่าวอิศราภาคใต้	
นตนาการทางสังคม ล้านนา-ปาดานี ไต๋น่านหมอก	12
ความขัดแย้ง (ตอนจบ) กองบรรณาธิการปาดานี ฟอรัม	
เสียงจากความหวัง : โมเดล ชุมชนท้องถิ่น “จัดการ	18
กันเอง” (ตอนจบ) กองบรรณาธิการปาดานี ฟอรัม	
เรียนกั๊ย้อย เวทีนำเสนอรายงานพิเศษ เส้นทางหยุดเลือด	25
การต่อรองสู่การ “ไม่ฆ่า” ณ ปาดานี กองบรรณาธิการ	
แถลงการณ์ เรื่อง กรณีกลุ่มมุสลิมไม่ทราบสัญชาติ	30
ได้ถูกเจ้าหน้าที่ไทยควบคุมตัว จ.สงขลา กองบรรณาธิการ	

Patani Forum Team : บรรณาธิการ เอกกรินทร์ ต่วนศิริ กองบรรณาธิการ ปรัชญา
โตะอิเต, อับดุลเลาะห์ หมัดอะด้า, อาอีซะห์ กายแก้ว, แวนีซะ สุหลง, นูร์มะห์ ปือราเฮง
ออกแบบและจัดรูปเล่ม Carbon-Black

ติดต่อ Patani Forum

112/21 หมู่ 5 ถนนหนองจิก ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000

Email Address : editor.pataniforum@gmail.com

Web Site Address : www.pataniforum.com

Facebook : http://www.facebook.com/pataniforum

หนึ่งทศวรรษ นายสมชาย

ในห้วงยามของการต่อรองเพื่อให้เกิดสันติภาพ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจวบครบรอบ 1 ปี เส้นทางเจรจาต่อรองระหว่างกลุ่ม ปิอาร์เอ็น กับตัวแทน รัฐไทย ช่างเป็นเรื่องบังเอิญที่ปีเดียวกันกันนี้เป็นปีครบ รอบ 10 ปีของการหายไปของนายสมชาย นีละไพจิตร ทางปาตานี ฟอรัม เห็นว่า วาระครบรอบ 1 ทศวรรษ ของการหายไปของนายสมชาย ข้อเขียนของคุณกัญญา ไตรสุริยธรรมา ที่ได้เขียนความรู้สึกของคนที่ได้มีโอกาส สัมภาษณ์ คู่กรณี ระหว่างคุณทักษิณ ชินวัตร และคุณ อังคณา นีละไพจิตร เกี่ยวกับการหายตัวไปของนาย สมชาย นีละไพจิตร อย่างน่าสนใจ ข้อเขียนสั้นๆ ของ คุณกัญญา ทางปาตานี ฟอรัมจึงนำขึ้นมาเป็นบทเล่มของ วารสารเล่มนี้ อาจเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงร่องรอยของ ความเป็นมนุษย์ของคนทั้งสอง ที่ผ่านคนบอกเล่าของนัก สัมภาษณ์มือฉมังของสยามประเทศ ใช่หรือไม่ว่า เรื่อง นายสมชายคงเป็นบทเรียนราคาแพงให้แก่สังคมไทย ที่ ไม่สามารถหาความจริงและความยุติธรรมแก่ครอบครัว ของผู้ที่ถูกทำให้สูญหาย

นายสมชาย นีละไพจิตร สำหรับคนรุ่นใหม่ อาจจะไม่ได้ได้รับความสนใจมากเท่ากับดาราเกาหลีบาง คน ที่กล่าวเช่นนี้ไม่ใช่สิ่งที่เกินจริง ทางปาตานี ฟอรัม ได้ สนับสนุน “การจัดงาน สมชาย นีละไพจิตร 10 ปี บน เส้นทางสันติภาพ” ของกลุ่มนักศึกษา ณ.มหาวิทยาลัย

สงขลาครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ก่อนจัดงาน ผมได้ถามว่า ใครรู้จักนายสมชาย นิละไพจิตร บ้าง ช่วยยกมือขึ้น ห้องเรียนมีนักศึกษา นั่งอยู่เกือบ 70 คน สิ่งที่เห็นก็มีมือโชว์มาประมาณ ไม่เกิน 5 คน ซึ่งเด็กนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเพในจังหวัดชายแดนภาคใต้เกือบ 80 เปอร์เซนต์ ด้วยเหตุผลข้างต้นที่ไม่ค่อยมีใครรู้จัก ทางปัตตานี ฟอรัม จึงสนับสนุนให้มีการจัดงานครบรอบ 10 ปีนายสมชาย เพื่อกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่ได้ตระหนักและรู้จักคนที่มีบทบาทอันสำคัญต่อสังคมบ้านเมืองของพวกเขา และถูกกระทำให้สูญหายเพราะส่วนหนึ่งก็ได้ทุ่มความรู้และแรงกายเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่คนในพื้นที่ คนที่กล่าวปาฐกถา ในวันดังกล่าวคือ ภรรยาของคุณสมชาย ซึ่งทางปัตตานี ฟอรัม เห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อหมวดหมายทางด้านประวัติศาสตร์ จึงก็นำคำกล่าวปาฐกถาบางส่วนของภรรยาคุณสมชาย มาเผยแพร่ในวารสารเล่มนี้

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทีมงานปัตตานี ฟอรัม ได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่ได้วางขององค์กร พร้อมๆ กับการเรียนรู้งานจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และตระหนักถึงข้อจำกัดบางประการขององค์กรที่ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมลุ่ล่งไปได้หมด ตามกรอบเวลาของแผนงาน แต่นับว่าเป็นความโชคดีอยู่ไม่น้อยที่องค์กร กลุ่มคนร่วมงาน และผู้สนับสนุน ได้ให้โอกาสและเอาใจช่วย และคอยแนะนำหาทางออกเสมอมา ท่ามกลางความวิกฤติ ทั้งด้านจิตใจและเนื้องาน

ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา องค์กรของเราได้เรียนรู้ จากมิตรสหายทั้งด้านเนื้องานและประคับประคององค์กรให้อยู่จนถึงทุกวันนี้ และอนาคตก็เป็นสิ่งที่ไม่มีใครสามารถกำหนดได้ ว่าทางปัตตานี ฟอรัม ยังคงได้รับโอกาสในการทำงานต่อไปหรือไม่ วันนี้ เราเลยตั้งใจทำงานให้ดีที่สุด เพราะเรารู้ว่าอนาคตอยู่ที่ผลงานขององค์กรในวันนี้

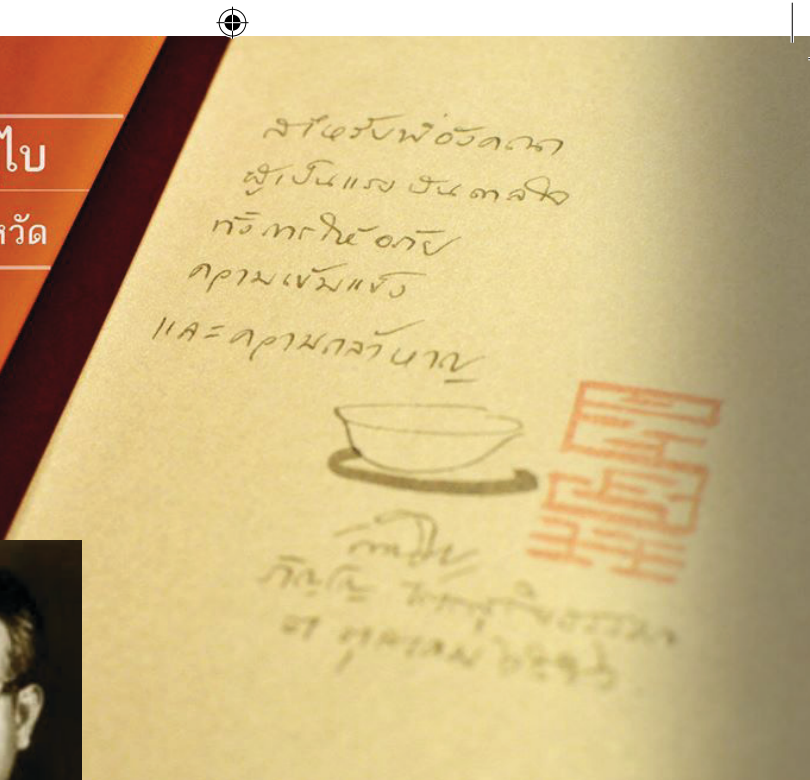
ด้วยมิตรภาพ

เอกรินทร์ ต่วนศิริ

คำขอโทษจากดูไบ

ถึงมุสลิมไทยสามจังหวัด

ภิญโญ ไตรสุริยธรรมา

คุณอังคณา นีละไพจิตร ส่งข้อความมาสั่งหนังสือทางเฟซบุ๊ก เห็นชื่อคุณอังคณาแล้ว ก็อดสะท้อนใจถึงบทสัมภาษณ์ คุณทักษิณ ชินวัตร ที่ดูไบไม่ได้ หลายคนไม่ชอบการสัมภาษณ์ครั้งนี้ของผม เพราะคิดว่าผมอ่อนข้อให้คุณทักษิณมากไป จริงๆ ในฐานะนักสัมภาษณ์ เราควรจะรู้ว่า แต่ละเทป แต่ละคน เราจะสัมภาษณ์อย่างไร เพื่อให้ได้ตามเป้าที่เราวางเอาไว้ คนให้สัมภาษณ์ถ้ามีประสบการณ์ ก็จะมีวิธีเช่นเดียวกันว่าจะตอบอย่างไร เพื่อให้ได้ตามเป้าของตนเอง การสัมภาษณ์แขกระดับสูงที่มีประสบการณ์ชีวิต รู้วิธีพูดกับสื่อ หลายครั้งจึงเหมือนการดวลดาบ หรือการประลองกำลังภายใน ถ้าไปจับที่ลีลามาก บางครั้งเราจะสูญเสียเป้าหมายไป เรื่องแบบนี้ มีแต่คนที่เคยลงสนามจริงเท่านั้นถึงจะเข้าใจ ในวันนี้ พรอคเพื่อไทยเพิ่งได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง คุณทักษิณดูดีคล้อยและต้องการส่งสัญญาณปรองดอง ในฐานะสื่อมวลชน ผมคิดว่าการปรองดองจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการให้อภัย การให้อภัยจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ทำผิดยอมรับความผิด เป็นการยอมรับโดยคุณใจและเป็นไปอย่างไม่มีเงื่อนไข

วันนั้น เมื่อถามถึงคดีที่ดินรัชดาและโพธิ์อาญา 2 ปี คุณทักษิณสวนกลับทันทีว่า ไม่ได้ทำผิด ทำไมต้องกลับมาติดคุก แต่เมื่อถามถึงเรื่องพี่น้องมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คุณทักษิณมีเสียงอ่อยลงทันที และยอมรับว่าใช้ความรุนแรง ใช้ความเป็นตำรวจมากเกินไป “อันนี้ผิด คือมีความเป็นตำรวจมากเกินไป”

ในฐานะนักสัมภาษณ์ ผมถามย้ำอีกครั้งว่า “นี่ถือเป็นคำขอโทษหรือขอภัยของอดีตนายกรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการได้หรือไม่” คำตอบของคุณทักษิณ คือ “ได้เลย ได้เลย ได้เลย” เป็นการตอบรับถึง 3 ครั้ง และนั่นคือคำขอโทษจากปากอดีตนายกรัฐมนตรีไทย เป็นภาษาไทยต่อพี่น้องมุสลิมเป็นครั้งแรก

เรื่องที่คนทั่วไปไม่ค่อยรู้จักคือ ลูกสาวของคุณทักษิณและลูกสาวของคุณอังคณาต่างเป็นนิสิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณทักษิณเคยเอ่ยปากชมว่า ลูกสาวคุณอังคณาเรียนเก่ง คุณอังคณาตอบนึ้มๆ ว่า “เป็นลูกคนจนต้องเรียนให้เก่ง”

เรื่องราวทั้งหมด ผมเขียนเล่าไว้แล้วในตอน ‘คำขอโทษจากคูโบ’ และ ‘คำของแม่และน้ำตาของพ่อ’ ในหนังสือ “ตอบโจทย์ประเทศไทย” ผมกำลังจะส่งหนังสือเล่มนี้ไปให้คุณอังคณา นีละไพจิตร

ผู้มีหัวใจกว้างขวาง กล้าหาญ

และเด็ดเดี่ยวที่สุดคนหนึ่ง

ที่ผมได้รู้จักในรอบหลายปีมานี้

ระลึกถึงพี่อังคณาครับ

ภิญโญ ไตรสุริยธรรมา

ที่มา Facebook: Openbooks/2 ตุลาคม 2013

สมชาย นิลไพจิตร 10 ปี บนเส้นทางสันติภาพ ศูนย์ข่าวอิศราภาคใต้

ในครั้งนั้น อังคณา นีละไพจิตร ภรรยาของนายสมชาย ในฐานะประธานมูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ ได้ขึ้นปาฐกถาบนเวที โดยชี้ให้เห็นถึงปัญหาการอุ้มฆ่า-อุ้มหายในสังคมไทย ทั้งในมิติของ ช่องโหว่ช่องว่างทางกฎหมาย และค่านิยมในการปกป้องเจ้าหน้าที่ รัฐมากกว่าชาวบ้าน

อังคณา เล่าว่า 12 มี.ค.47 นายสมชายถูกลักพาตัว บริเวณเยื้องกับ สน.หัวหมาก ย่านรามคำแหง ใจกลางกรุงเทพฯ วันที่ถูกลักพาตัวเป็นเพียง 1 วันหลังจากที่เขาได้ยื่นหนังสือถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร้องเรียนเรื่องการซ้อมทรมานผู้ต้องหา 5 คนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ในคดีปล้นปืน

นอกจากนั้น วันที่ทนายสมชาย ถูกอุ้มหาย ยังเป็นเพียง 13 วันหลังจากที่เขาวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องหา คดีความมั่นคง และไม่ถึงเดือนก่อนที่เขาจะหายตัวไป เขาได้ขึ้นเวทีร่วมอภิปรายปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ที่ ม.อ. ปัตตานี

“ก่อนที่ทนายสมชายจะถูกลักพาตัวและถูกทำให้หายไป เหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้รุนแรงมากขึ้นภายใต้นโยบายการปราบปรามการก่อการร้ายในยุครัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทนายสมชายได้ล่อรายชื่อประชาชน 50,000 คน เพื่อให้ยกเลิกการประกาศกฎอัยการศึก นอกจากนั้นเขาได้เข้าไปช่วยเหลือชาวบ้านจนราวีวาส 5 คนที่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและถูกซ้อมทรมาน พร้อมทั้งได้ทำหนังสือร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการสอบสวนเรื่องนี้อย่างจริงจัง”

“ช่วงที่เขาถูกลักพาตัว เขามีกำหนดการที่ต้องเดินทางไปว่าความที่

ศาลจังหวัดนราธิวาสในวันที่ 15 มี.ค. โดยเขาตั้งใจว่าจะยื่นรายชื่อคัดค้านการใช้กฎอัยการศึกต่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่กำหนดจะเดินทางไปปัตตานี ในวันที่ 16 มี.ค. ด้วย แต่หลังการร้องเรียนเรื่องการซ้อมทรมานผู้ต้องหาเมื่อวันที่ 11 มี.ค. ปรากฏว่าในวันที่ 12 มี.ค. เขาก็ถูกคนกลุ่มหนึ่งซึ่งสืบทราบในเวลาต่อมาว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองบังคับการปราบปราม ลักพาตัวในบริเวณใจกลางกรุงเทพฯ และจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 10 ปีก็ยังไม่มีใครทราบชะตากรรมของเขา”

อังคณา บอกว่า ในสายตาของตำรวจบางคน ทนายสมชายเป็นคนสำคัญที่ทำให้หลายคนพ้นผิด ศาลยกฟ้อง ตำรวจบางคนจึงคิดว่าสมควรถูกทำให้หายไป องค์การต่างประเทศได้กดดันให้อดีตนายฯ ทักษิณหาตัวคนผิดมาลงโทษ มีการจับกุมตำรวจ 5 นาย แต่ไม่สามารถฟ้องเรื่องลักพาตัวได้ หาพยานหลักฐานยากมาก ตำรวจกลุ่มนี้ได้รับการประกันตัว มีพยานเด็กผู้หญิงที่ทำงานโรงงานย่านนั้นเห็นเหตุการณ์ เธอบอกว่าเห็นคนกลุ่มหนึ่งเอาคนคนหนึ่งเข้าไปในรถ เธอร้องไห้ไม่กล้ามอง

หน้าเมื่อมาชี้ตัวผู้ต้องหา แต่เป็นความมีน้ำใจและความกล้าหาญที่
ชี้คนผิดจนฟ้องศาลได้ ส่วนในรถก็ไม่พบดีเอ็นเอหรือร่องรอยเพื่อ
หาคนผิดได้

คดีนี้แม้ดีเอสไอจะรับเป็นคดีพิเศษก็ไม่ได้มีความคืบหน้า
อะไร และกำลังเสนออัยการให้ยุติคดีนี้ด้วยเหตุผลว่าไม่มีพยาน
หลักฐาน ไม่มีศพ จะเห็นว่านับจากนี้การสูญหาย การบังคับให้
หนายสมชายสูญหายจะเป็นเรื่องราวที่บอกเล่าถึงความล้มเหลว
ของกระบวนการยุติธรรมไทย เพราะเป็นคดีที่ไม่มีความผิดตาม
กฎหมาย

อังคณา บอกอีกว่า ปัจจุบันแม้ตัวเลขการละเมิดสิทธิ
มนุษยชนจากการทรมาน การลักพาตัว และอุ้มฆ่าจะลดลง แต่
การสังหารนอกกระบวนการยุติธรรมกลับมีตัวเลขสูงขึ้น รวมถึง
เหตุการณ์การสังหารผู้ต้องหาคดีความมั่นคงที่ศาลยกฟ้องก็ยัง

ได้ จึงมีมติให้มีการเยียวยาเรื่องนี้ด้วยเงินเมื่อปีที่แล้ว แต่การเยียวยาไม่ใช่การคืนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่มีการพูดถึงสิทธิของเหยื่อที่เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม สิ่งที่เห็นอยู่นอกจากเงินแล้วไม่มีอะไรที่บอกว่าเหยื่อจะได้รับศักดิ์ศรี トラบใดที่ยังไม่ได้รับความเป็นธรรม คนที่ถูกฆ่าไม่มีแม่หลุมศพให้เห็น จะคืนความเป็นธรรมได้อย่างไร

“เราไม่มีกฎหมายเรื่องบังคับสูญหายในประเทศไทย คดีสมชายมีคนเห็นเขาถูกนำตัวขึ้นรถ แต่ไม่มีศพก็เอาผิดในคดีฆาตกรรมไม่ได้ เมื่อไม่มีศพก็ต้องหาพยานแวดล้อม เหตุจูงใจอื่นซึ่งดีเอสไอรู้ว่าได้มีการทำลายหลักฐานหมดแล้ว ก็ต้องหาทางอื่นแต่คดีนี้เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐในรัฐบาลอดีตนายกกฯ ทักษิณและรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ จึงไม่ได้ถูกให้ความสำคัญในการคลี่คลาย แต่ในอีก 2-3 ปีข้างหน้าไทยจะเข้าไปเป็นหนึ่งในสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ต้องแสดงความจริงจังในการคุ้มครองชีวิตประชาชน ไม่เช่นนั้นเหยื่อก็ยังคงเป็นเหยื่อที่ถูกอุ้มภายใต้นโยบายการปราบปรามการก่อการร้ายของรัฐบาลอยู่ดี”

อังคณา กล่าวทิ้งท้ายว่า บุคคลหลายคนที่ถูกกล่าวถึงในคดีอุ้มฆ่าทนายสมชาย วันนี้อย่างคงปฏิบัติหน้าที่ราชการ ดำรงจหลายนายที่ตกเป็นจำเลยและปรากฏชื่อในสำนวนคดี ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการและทางการเมือง

นี่คือความจริงที่ตกหล่นของสังคมไทยในวาระ 10 ปีการสูญหายของทนายสมชาย นีละไพจิตร!

จินตนาการทางสังคม ล้านนา-ปาดานี
ไต้บ้านหมอกความขัดแย้ง (ตอนจบ)
กองบรรณาธิการปาดานี ฟอรัม

“พลเมืองภายใต้กรอบทางวัฒนธรรม แปลตามความหมายที่ชัดเจน คือเป็นพลเมืองที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั้น ก็หมายความว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับคำนี้มีปัญหา ถึงแม้ว่าการเรียกร้องสิทธิมีความเป็นพลเมือง แต่ในเนื้อหามันมีปัญหา จะมีเส้นแบ่งของการกีดกัน”

เป็นคำอธิบายต่อเนื่องของ ศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ นักวิชาการจากศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์ ม.เชียงใหม่ ซึ่ง ศรยุทธ ได้ยกตัวอย่างเพิ่มเติมว่า อย่างที่เรา กำลังจะขึ้นไปบนภูชี้ฟ้า จะมีรถอยู่สองคันเราก็นั่งคันหนึ่ง และได้มีนักท่องเที่ยวบอกว่าคันนี้ไม่ใช่ของคนไทย เดี่ยวเราไปขึ้นอีกคันหนึ่ง ในชีวิตประจำวันก็จะมีเส้นแบ่ง แต่ในขณะนั้นเป็นการตัดสินใจได้เลยหรือไม่

“อย่างตอนที่เรากำลังเดินขึ้นไปบนภูชี้ฟ้าได้มีเด็กม้งมาร้องเพลงชาติไทยให้กับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวก็เก็บภาพแล้วไปบอกว่าเด็กม้งนี้ร้องเพลงชาติไทยได้ด้วย สำหรับผมมันสะท้อนถึงโครงสร้างที่มีปัญหา อะไรไทยหรือไม่ไทย ความ เป็นพลเมืองมันถูกสร้างโดยความหมายบางอย่างและถูกกีดกันโดยความหมายหลายๆชุด”

“ดังนั้นมันสำคัญความเป็นพลเมืองที่แตกต่างทางวัฒนธรรมก็เกิดขึ้น ทางภาคใต้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนมาก มันมีบางอย่างที่เราต้องสำนึกว่าเราเป็นพลเมือง

ที่แตกต่างออกจากความเป็นพลเมืองที่เป็นธรรม ทางเหนือก็มีแต่ความเป็นพลเมืองในการปะทะอำนาจรัฐศูนย์กลางในการควบคุมความเป็นพลเมืองมันอาจจะมีความแตกต่างกันอยู่”

“สิ่งที่น่าสังเกตคือปฏิบัติการที่เกิดขึ้นภาคใต้และภาคเหนือแตกต่างกันออกไปในการเรียกร้องสิทธิของตัวเอง ซึ่งบางครั้งเราอาจจะไม่คุ้นเคยที่คนมลายูเรียกร้องออกมา เช่นการชุมนุมการคลุมผ้าฮิญาบอันนี้เป็นการปฏิบัติการทางวัฒนธรรมของเขา ปัญหาความรุนแรงในเชิงโครงสร้างที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันที่เรามองไม่เห็นมัน จนกว่าเราจะเจอกับตัว”

ขณะที่อีกแ่งมุมหนึ่ง ดร.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง หัวหน้าโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์อารยธรรมลุ่มน้ำโขง เห็นว่ามุสลิมในภาคเหนือที่มีทั้ง จีนฮ่อ มุสลิมยูนนาน มุสลิมมุนามิส ซึ่งงานวิจัยชิ้นหนึ่ง ระบุว่า การสร้างอัตลักษณ์ของมุสลิมแถบภาคเหนือ จะต้องเป็นคนค้าขาย องค์ประกอบของคนจีนฮ่อจะต้องมี 3 องค์ประกอบถึงจะเป็นฮ่อได้

“พวกฮ่อเป็นไทยจีนยูนนานที่อพยพมาทางตอนเหนือเข้าทางแผ่น

ดินใหญ่ฉะนั้นจีนก็จะมี สองแบบ จีนบกและจีนทะเล ฮ่อกลุ่มแรกเป็นพวกการค้าอพยพมาตั้งแต่สมัยราชการที่ 5 และถูกเป็นไทย แต่อีกกลุ่มหนึ่งที่เดินทางมาตั้งแต่ 2419 เป็นกลุ่มโกบินตัน ฉะนั้นมุสลิมที่เป็นฮ่อยุคใหม่ก็เข้ามาพร้อมๆกัน จีนใหม่ที่เข้ามาหลังสงครามโลกครั้งที่สองซึ่งจะอยู่ตามที่ต่างๆในภาคเหนือบางกลุ่มอพยพอยู่ในใต้หวันบางกลุ่มยังอยู่ที่บ้านข้ามจังหวัด เชียงใหม่อีกกลุ่มอยู่ที่ดอยแม่สลองก็จะมีการสอนภาษาจีนเพราะว่าภาษาจีนยูนนานจะใกล้เคียงกับภาษามาดาลิน”

“มุสลิมขุย (วาวี) เป็นมุสลิมที่ไม่ได้แสดงอัตลักษณ์ที่ชัดเจน หลังจากสถานการณ์หลายอย่างคลี่คลายทุกคนเป็นคนไทยทางอัตลักษณ์ชัดเจนเพิ่มขึ้นในกรณีของวาวี ในปี 49 ที่คลุมฮิญาบแต่งชุดมุสลิมอาจจะม้น้อยหลังจากนั้นนั่นมี มัสยิด 2-3 หลังที่มีความเข้มแข็งก็จะมีคนคลุมฮิญาบกันมากขึ้น มุสลิมขุยมีความต่างจากคนภาคใต้ในเรื่องที่เป็นคนสายเลือดดั้งเดิมที่ถือเชื้อสายมาจากเปอร์เซีย สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างมุสลิมยูนนานกับมุสลิมทางภาคใต้ ในเรื่องวัฒนธรรมจะไม่เหมือนกัน

มุสลิมที่ปายที่จะมีในเรื่องการค้าขายที่เป็นอัตลักษณ์ความเป็นจีน”

“คำถาม คือ ความขัดแย้งที่เกิดปฏิกิริยาตอบโต้ที่แสดงคามรุนแรงใช้ตัวประวัติศาสตร์อย่างเดียวเป็นตัวโครงสร้างหรือการพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกันหรือเปล่านี่คือปัจจัยที่เกิดความขัดแย้งที่แสดงออก”

กลับมามองที่ ชายแดนใต้/ปาตานี ชากีร์ พัทธกะคุมพล นักวิชาการจากสถาบันสันติศึกษา ม.สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มองว่า ปัญหาภาคใต้ไม่สามารถที่จะมองเป็นด้านเดียวแค่เป็นเรื่องประวัติศาสตร์เรื่องศาสนา แต่มันเกิดขึ้นมาจากหลายองค์ประกอบ

“ถ้าตอบตามประสาผมมันก็ดูได้หมด เรื่องบางเรื่องเป็นเรื่องของความ เป็นธรรมแต่ปนเรื่องของศาสนาทำให้มองเป็นเรื่องอีกมิติหนึ่ง หรือเปลี่ยนการมองมาเป็นความเป็นพลเมือง หลายเรื่องก็จะไม่เกิดขึ้นมา ตัวอย่าง ประมาณปี 2531 เกิดการเรียกร้องของนักศึกษาวิทยาลัยครูยะลาในเรื่องการคลุมฮิญาบแต่ไม่ได้รับการอนุญาตจากครูในท้ายสุดก็เกิดปรากฏการณ์ 2532 หรือนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการเอาพระพุทธรูปไปประดิษฐานในโรงเรียนทั่วประเทศรวมทั้ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย ทำให้เกิดการลุกขึ้นของคนสตูลที่ไม่พอใจเพราะโรงเรียนที่ไปตั้งมีนักเรียนเป็นมุสลิมส่วนใหญ่ นี่คือการรู้สึกที่มันเกิดขึ้นบวกกับเงื่อนไขประวัติศาสตร์ในปาตานี มันมีความขมขื่นมากกว่า เพราะว่ามันมีความโ รแมนติกในระดับเครือญาติ เช่นคนที่แต่งงานกัน จากเด็กที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ ขบวนการที่ถูกครูตอกย้ำความเป็นแขก เป็นเชื้อไฟที่มันลุ่มอยู่ข้างใน นี่เป็นสาเหตุ ของคนเหล่านี้”

“ตัวประวัติศาสตร์ถูกเล่าไม่ได้ทรงพลังสำหรับตัวผม แต่ผมคิดว่าประวัติศาสตร์ระยะสั้นต่างหากที่มีพลังมาก อย่างเหตุการณ์ของตากใบที่เด็กเข้าร่วมมาก เป็นหลังเหตุการณ์ทั้งที่ก่อนเหตุการณ์ก็มี แต่ไม่มากเท่าหลังเหตุการณ์ เรื่องอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ก็เป็นเชื้ออีกอันหนึ่งเรื่องประวัติศาสตร์ก็เป็นเชื้อ ถ้าให้น้ำหนักคิดว่าเป็นประเด็นทางการเมืองรวมทั้งบวกสิ่งต่างๆเหล่านี้ไปด้วย”

อ.เอกรินทร์ ต่วนศิริ คณະรัฐศาสตร์ มอ.ปัตตานีซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการ

“ขณะที่ประวัติศาสตร์ล้านนาที่เล่าแบบระยะยาวมันมีพลังแต่ไม่ได้เป็นแบบใดที่ทำให้ผู้คนคิดว่าฉันจะต้องมีความแตกต่างแต่จะสร้างที่เป็นต้นทุนในการทำมาหากินการท่องเที่ยวเป็นประวัติศาสตร์ที่ถูกพรากออกจากชีวิตของคนล้านนาในชีวิตประจำวัน ถ้าพูดถึงประวัติศาสตร์ล้านนาคุณจะมีถึงสิ่งที่ใกล้ตัวคุณไม่ได้สัมผัสด้วยหัวใจ แต่ประวัติศาสตร์ล้านนากลายเป็นที่รองรับการท่องเที่ยว แต่อีกขณะหนึ่งที่พูดถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แต่เราไม่สามารถจินตนาการการอยู่ร่วมกันได้”

“ล้านนาจะพูดถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์แต่เราจะเห็นว่าทำไมล้านนาถึงมีรูปกระเหรี่ยงคอยาวยื่นให้เราถ่ายรูป ท่ามกลางความหลากหลาย เราไม่ได้ตระหนักถึงเรื่องสิทธิมนุษยชน ประวัติศาสตร์ที่เกิดจากคามหวังความขมขื่นของคนมันไม่เกิด ดันเปิดช่องให้ การค้ามนุษย์ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนเปิดช่องให้กับการท่องเที่ยว”

“อีกด้านที่เป็นกระจกสองสะท้อนเงื่อนไขบางอย่างของปาดานี-ล้านนา ที่ไม่ได้ใช้วิธีการที่รุนแรงกับรัฐศูนย์กลาง แต่ใช้วิธีประนีประนอมในหลายเรื่อง แต่ในการประนีประนอมมีการสูญเสียไปอะไรบ้างอย่าง แต่ในรัฐปาดานีไม่ได้ประนีประนอมแต่มีวิธีการหลายอย่างที่ตอบโต้กับรัฐไทย ในการจับอาวุธเป็นวิธีการอย่างหนึ่ง การประท้วง ก็อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งมีเงื่อนไขที่นำมาสู่ความรุนแรงและการฆ่ากัน ทำให้ปาดานีคงไว้ซึ่งที่ไม่ต้องสูญเสียให้กับรัฐศูนย์กลาง” ศรยุทธ วิภาภักดิ์ท้าย...

เสียงจากความหวัง : โมเดล ชุมชนท้องถิ่น “จัดการกันเอง” (ตอนจบ)

กองบรรณาธิการปาตานี ฟอรัม

มุมมอง ความเห็น ของการขับเคลื่อนงานสร้างชุมชนจัดการตนเอง เมื่อตอนที่แล้ว สิ่งหนึ่งที่วิทยากรชวนสนทนาและชี้ให้เห็นประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง คือ โดยความเป็นคนมุสลิม มลายูชายแดนใต้/ปาตานี ค่อนข้างจะมีโมเดลบางอย่างในการจัดการชุมชนที่มีการยึดโยงกับวิถี ความเชื่อในศาสนาอิสลาม อันจะเป็นจุดรวมศูนย์ในการขับเคลื่อนงานสร้างชุมชนจัดการตนเอง แต่ปัญหาอุปสรรคและความท้าทายหลายประการทำให้โมเดลต่างๆในพื้นที่ยังคงเป็นได้เพียงแค่แนวคิด หรือเพียงหนึ่ง

ในทางเลือกที่แอบซ่อนอยู่ ซึ่งในตอนนี้นี้ จะคัดเพียงบทสรุปจากมุมมองของอาจารย์ไพศาล ดะห์ลัน ที่ปรึกษาเครือข่ายชุมชนศรัทธา (กัมปงตักวา) และอดีตนายก อบต.มะนังดาลัม มานำเสนอเพื่อสานต่อความความคิด ชวนติดตามต่อเนื่อง

มองแตกต่าง ท้าทายความคิด และการเปลี่ยนผ่าน

อาจารย์ไพศาล ดะห์ลัน มองต่อจากตอนที่แล้วว่า ปัญหาของคนที่นี่ คือคนที่นี่ติดกับดักกับความเป็นอัตลักษณ์มาลาญที่มีความเชื่อบางอย่างที่

ผิดอยู่ มลายูเป็นวัฒนธรรมและ คน
ที่นี่ เราารู้สึกว่าเราเป็นเมืองขึ้นมาก่อน
และก็ไม่กล้าพูดกับคนนอกเนื่องจาก
คิดว่าเป็นฝ่ายรัฐที่คนที่นี่กลัว สิ่งนี้เป็น
ปัญหาและเวลาที่ใครคิดแบบผมจะทำ
อะไรแบบผมเขาก็ไม่กล้าซึ่งก็เป็นอุปสรรค
ในการพัฒนา”

“ขณะเดียวกันเราจะ
ทำอะไรให้กลไกท้องถิ่น
อบต. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน มี
เรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ที่ผ่านมา
วิทยากรอีกท่าน ตอนที่ดำรง ตำแหน่ง
เป็นนายก อบต. ได้ทำอะไรบ้าง กิจกรรม
อะไรที่น่าสนใจ และกิจกรรมเหล่านั้นมันก่อเกิดผลอย่างไรบ้าง
ต่อชุมชน ณ ปัจจุบัน ตรงนี้น่าสนใจ”

“คือในส่วนของ อบต. เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น
Local Government ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวบ้าน แต่
ในทางปฏิบัติ โต๊ะอิหม่าม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. มักจะไม่
ถูกกัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น 4 เส้าหลัก ณ วันนี้ กลาย
เป็น 4 เส้าแหลก เอาแต่แย้งกันในเรื่องของผลประโยชน์ นี่
คือสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน แล้วเราจะเปลี่ยนชุมชนของ
เราอย่างไร มีตัวอย่างที่น่าสนใจ มัลยิดบ้านเหนือ เขาจัดการ
บริหารได้ดี แต่ทำไมเราถึงทำแบบเขาไม่ได้ เพราะอะไร คือ
คนในสังคมมันมีสองชนิด หนึ่งคือคนที่มีความเจริญ(Maju)
สองคือคนที่ไม่เจริญ คนที่เจริญเวลาเขาอยู่คนเดียว เขาใช้
ความคิด พออยู่สองคนเขาก็คุยแลกเปลี่ยนกัน พออยู่สาม

คนเขาก็นำความคิดเหล่านั้นไปปฏิบัติ ใช้ เขาอยู่สี่คนเขาก็ร่วมมือช่วยเหลือกัน

“ขณะที่คนที่ไม่เจริญ อยู่คนเดียว เขาก็เพื่อฝัน อยู่สองคนเขาก็ทะเลาะ อยู่สามคนเขาก็แตกแยก พอสี่คนก็แบ่งเป็นพรรคเป็นพวก พวกหนึ่งสี่เหลือง พวกหนึ่งสีแดง แล้วกระบวนการทางความคิดเราจะมาแลกเปลี่ยน และนำไปใช้ได้อย่างไร เราดูที่ที่เจริญ มันเต็มไปด้วยสิ่งดีๆ เหมือนที่ วิทยากรอีกท่านได้พูด คือเราต้องทำและต้องใช้ ปัจจุบันคนที่อยู่ข้างหน้า เป็นผู้นำ เขาต้องถูกทดสอบจากอัลลอฮ์ ผมว่าวันนี้เราเป็นโตะอิหม่าม เราารู้สึกอย่างไร เราต้องการตำแหน่งหรือต้องการช่วยเหลือสังคม ถ้าเราต้องการตำแหน่งเราก็ไม่ต้องไปยุ่งกับสังคม”

“แต่ว่าวันหนึ่ง เหมือนที่บอก คือโลกนี้เป็นแค่ทางผ่าน มันชั่วคราวเอง มันเป็นบททดสอบ ซึ่งท้ายที่สุดเราก็จะต้องไปตอบคำถามกับอัลลอฮ์ ว่าเราได้ทำอะไร ผมมองว่านี่คือความดี แต่ตอนนี้ กว่าทำงาน ต้องให้เขาคอยจี้คอยตามถึงจะได้เริ่มทำ พอเขาว่านิดหน่อยก็โกรธ พอเขาทดสอบก็เริ่มจะไม่มีความสุข แล้วทั้งมัสยิดให้เป็น

แค่สถานที่ที่ละหมาดอย่างเดียว” ทั้งที่จริงแล้วมัสยิดต้องเป็นสถานที่ ที่ทำประโยชน์อย่างอื่นได้มากกว่านั้น

ชี...สี่เสาหลัก ต้องก้าวข้ามผลประโยชน์ส่วนตัว

ที่ปรึกษาแนวคิดกัมปงต์กวาเล่าให้ฟังต่อว่า ก่อนที่ผมจะขับเคลื่อนตำบลสุขภาวะได้เข้าไปพูดในมัสยิด 10 กว่าแห่ง

“ผมพูดมาโดยตลอด ผมจะทำมัสยิด ให้หนึ่งมัสยิดเป็นมัสยิดต้นแบบ มีแหล่งเรียนรู้ และตำบลสุขภาวะของมะนังดาลัม ผมไปพูดที่บ้านผมเอง หมู่ 2 บ้านกาแระตำบลมะนังดาลัม ผมพูด 7 เดือน เราคุยกันทุกวันศุกร์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อที่จะระดมความคิด เพื่อที่จะหาปัญหาในสังคม วันนี้เราต้องดูกันด้วยว่าสังคมนั้นอยู่กันอย่างไร แต่เรานั้นชอบเอาปัญหาของเราไปยุ่งกับคนอื่น คือจะให้คนอื่นเขา มาแก้ไข ทั้งๆที่เป็นปัญหาของชุมชนเรา ถ้าไม่ใช่ของเรา เราไม่ทำ ผมทำอยู่ 7 เดือนจนกระทั่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 และโตะอิหม่าม ลาออก ผมบอกเขาว่าถ้าไม่ทำเพื่อสังคมเราก็ช่วยกันออกเถอะ ถ้าไม่อยากทำก็ให้ลาออก เพราะ

ว่าตอนนี้เราต้องช่วยกันทำโดยใช้กระบวนการ เราต้องหาคน มาอยู่ข้างหน้า คือ องค์กรสี่เสาหลัก อิหม่าม ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. แต่วันนี้เรากลับไปสนใจแต่ผลประโยชน์เล็กๆน้อยๆ ส่วน ประชาชนได้อะไรบ้างได้เปิด โก๋ ปลาตุ๋น แพะ แคนันหรือ จะ เอาแค่นั้น เราไม่เคยคิดถึงภาพกว้างในเรื่องของสังคม”

“แต่ผมก็ได้ศึกษาค้นคว้า ได้ไปเจอคำสอนจากหะดีษ (คำสอนจากท่านนบีมุฮัมมัด) บทหนึ่งที่ท่านเคยถามซอฮาบะฮฺ (สหายใกล้ชิดกับท่านนบีมุฮัมมัด) ว่าท่านจะเอาบุญที่นอกเหนือ จากการละหมาดและถือศีลอดหรือไม่ ซอฮาบะฮฺตอบ จะเอา ลิ แล้วฉันจะต้องทำอะไรถึงจะได้บุญนั้น นบีมุฮัมมัดตอบว่า ท่านต้องช่วยเหลือสังคม เพราะการช่วยเหลือสังคมเป็นหนึ่งใน บาตะฮฺ (การงานเพื่อศาสนาอิสลาม) ในสมัยนบีมุฮัมมัด คน มักจะเข้ารับอิสลามด้วยดริบะฮฺ(ขัดเกลাজิตใจ) ของ รอซูล (นบีฯ) วันนี้เราจะทำอะไร คนที่เป็น ผู้นำ ต้องมีพลังเยอะ ไม่ว่าจะเป็น โต๊ะอิหม่ามเอง ต้องสามารถ มองปัญหาในชุมชนได้ แล้วก็ เรียกคนในชุมชนมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ช่วยกันแก้ปัญหา แต่ วันนี้ พอพูดถึงเรื่องต่างๆ สิ่งที่สำคัญคือเงิน เงินต้องมาก่อน เรามักจะพูดว่า ไม่มีเงิน จะทำอะไร จะบอกว่านี่คือความมี อิทธิพลของกลุ่มทุนในหมู่บ้านของเรา ซึ่ง ณ ปัจจุบันนี้มีมาก ส่วนคนที่ทำงานเพื่อสังคม พร้อมทั้งจะสู้กับกลุ่มทุนได้หรือไม่”

บุญและความสำเร็จ ต้องคิด ทำ หรือ ถ้าไม่ทำอะไร เลยก็อย่าสร้างความเสียหาย

ทางด้าน นายอาหามัติ มะจะ
อดีตนายก อบต.มะนังดาลัม สะทอน
เพิ่มเติมว่า เวลานี้เราเริ่มคิดได้แล้ว
ถ้าเราจะดูแลชุมชน (ประชาชาติ) ของ
เรา ดูแลสังคมของเราได้อย่างไร แต่
วันนี้เรากลับไปสนใจแต่ตำแหน่งหน้าที่
ชื่อเสียง เงินทอง คิดเอาเอง แล้วอา
คีร์ต (โลกหน้า) ก็ค่อยไปตอบกับอัลลอฮ์
เอง

“สิ่งที่ผมได้บอก ทุกสิ่งที่ผม
ทำในวันนี้ ผมทำเพื่อชุมชน พระเจ้า
จะตอบแทนอะไรอันนั้นคือหน้าที่ของ
พระเจ้า ไม่ใช่หน้าที่ผม 8 ปีที่ผมทำ
จนได้ในเรื่องของชุมชนนอญ มีแหล่ง
เรียนรู้ ซึ่งวันนี้ชาวบ้านได้ทำเอง กลุ่ม
อนุรักษ์ลุ่มน้ำ ชาวบ้านก็ทำเองดูแล
เอง ผมบอกกับเขาว่าให้ดูแลน้ำให้เป็น
กิจวัตร เป็นหน้าที่ มีการทำขนม ทำ
ก๊าซชีวภาพ ให้ทำเป็นหน้าที่ คนที่ทำ
เรื่องของสวัสดิการ ก็ให้ทำเป็นหน้าที่
เช่นกัน จนได้รางวัลตำบลสุลักษณะ
มี อบต. 15 แห่งมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
เราก็ได้ให้กับเขาในสิ่งที่เราทำ ว่าทำ
อย่างไร ได้อะไร”

“ดังนั้นเราจะต้องช่วยกัน
ทำงานเพื่อส่วนรวม แล้วกระบวนการ

การนั้นเราจะอย่างไร

เราก็มาประชุมหารือ

กัน แลกเปลี่ยนกัน

วันนี้ผมทำในเรื่อง

ของสวัสดิการ

ชุมชน กลุ่ม

เยาวชน ปอเนาะ

ต้นแบบ ซึ่งเป็น

เรื่องของการจัดการ

ชุมชน สิ่งที่จะมาทำลาย

สังคมเรา เป็นสิ่งที่ไม่ดี แล้ว

สิ่งที่ไม่ดีนั้น มันทำได้ง่ายมาก มัน

ทำได้เร็ว เหมือนกับเราปลูกต้นยางกว่า

จะได้กรีดก็ 7-8 ปี ต้องใส่ปุ๋ย รดน้ำ ต้อง

ดูแล แต่ถ้าจะทำให้ต้นยางนั้นตาย มัน

ไม่ยากเลย แค่อោขวานไปตัดมันก็ตาย

แล้ว สังคมก็เช่นเดียวกัน ถ้าต้องการให้

ดีเราต้องช่วยกัน พยายามทำ ดังนั้นการ

ที่จะอยู่ในสังคม ผมขอเสนอ สี่ตัวเลือก

ให้ช่วยกันทำ คือ ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ

ช่วยกันแลกเปลี่ยนพูดคุย ถ้าช่วยสาม

อย่างแรกไม่ได้ก็ขอให้ช่วยอยู่เฉยๆ อย่า

สร้างความเสียหาย”

“เพราะฉะนั้น เรื่องอย่างนี้ คน

ที่จะทำเพื่อส่วนรวม เขาจะต้องมีกำลัง

ใจและความอดทนที่สูง ต้องทำด้วยใจ

วันนี้ถ้าเราเชื่อมั่นว่านี่คือหน้าที่ของเรา สิ่งที่เราทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ผมว่านี่แหละคือผลบุญของเราเปรียบกับการอาบน้ำยาสูบ (อาบน้ำเปลื้องสิ่งสกปรกชั้น หลังประจำเดือนหยุด หรือหลังน้ำอสุจิออกมา) กับการอาบน้ำปกติ วิธีการมันไม่ได้แตกต่างกัน มันแตกต่างที่เหนียว (การตั้งใจแน่ว) ถ้าวันนี้เรามีเจตนาดี สร้างคนในพื้นที่ให้ดีขึ้นแน่นอนว่าชุมชนจะเข้มแข็ง แต่เราเอาแต่แย่งกันเป็นผู้นำ คนที่จะยิ่งใหญ่ขึ้นมันต้องยิ่งใหญ่ที่ความคิด ไม่ใช่ใหญ่เพราะอำนาจ”

อย่ามองข้าม “อาเซียน”

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นอีกประเด็นที่มองข้ามไม่ได้ ซึ่งอาจารย์ มองว่า จะมี คนเขมร คนมาเลย์ เข้ามาแล้ว ชาวบ้านเรายังไม่มีความรู้ ยังคิดกันไม่เป็น ดังนั้นเราจะทำให้ชุมชนของเราดี 100 เปอร์เซ็นต์ อาจเป็นเรื่องยาก แต่ก็สามารถทำให้สิ่งดีๆเข้ามาในชุมชนได้

“วันนี้เราชอบเอาคนโคราช คนสุรินทร์ มาพูดคุย ไปเอาเขามาพูดทำไม เขาไม่เข้าใจเรา ขนาดได้ยินเสียงอาชานยังถามเลยว่านั่นเสียงอะไร ชาวบ้านเขาทำมาติดกัน ก็กลัว ไปถามผู้ใหญ่ว่าชาวบ้านทำอะไรกัน ผมอยากจะถามกลับไปว่า แล้วทำไมไม่ไปศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้าน วันนี้เราต้องคิดว่าเราต้องการอะไร เราจะทำอะไร ถ้าเราทำมันจะมีเรื่องดีๆเข้ามาอีกเยอะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องศาสนา เรื่องการศึกษา เรื่องของสังคม”

“ผมได้ทำ 22 แหล่งเรียนรู้ในตำบลมะนังดาลัม เพราะเราจัดการกันเอง ชาวบ้านรวมกลุ่มเอง คิดเอง ว่าอยากจะทำอะไร จะทำแบบไหน ทั้ง 22 แหล่งเรียนรู้นี้เป็นความคิดของคนในพื้นที่ทั้งนั้น วันนี้ต้องถึ้นมีหน้าที่แค่ประสานงาน บอกเล่าให้กับคนในชุมชน เราสามารถที่จะไปจัดการตนเอง มีกฎหมายเปิดโอกาสให้ เราจะทำอะไรก็ได้ ยกเว้นสองเรื่องคือเรื่องระหว่างประเทศกับเรื่องของความมั่นคง ดังนั้นเราอย่าไปทำลายสิทธิของคนอื่น สิ่งใดที่เราสามารถจะทำได้ เราก็ทำ ผมใช้ทฤษฎีคือ ชอบ เชื่อ ช่วย คือเมื่อไหร่ที่คนชอบ คนก็จะเชื่อผม และเมื่อไหร่ที่คนเชื่อ คนก็จะช่วยผม แต่ปัจจุบันชาวบ้านเห็นนายกฯก็ไม่ชอบแล้ว แล้วนายกจะไปพูดอะไรได้ ใครเขาจะเชื่อ เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้มันขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของตัวผู้นำ”

นับเป็นการขับเคลื่อนที่ชี้ให้เห็นว่า กัมปง กำลังโยยหาที่จะการจัดการตนเองและยังคง “หวัง” อยู่..

เรียกน้ำย่อย เวทีนำเสนอรายงานพิเศษ เส้นทางหยุดเลือด การต่อรองสู่การ “ไม่ฆ่า” ณ ปาดานี กองบรรณาธิการปาดานี ฟอรัม

เริ่มแล้วสำหรับการนำเสนอและวิพากษ์ รายงานพิเศษของปาดานี ฟอรัม โดยใช้ชื่องานว่า **เส้นทางหยุดเลือด: การต่อรองสู่การ “ไม่ฆ่า” ณ ปาดานี** เมื่อ 21 เมษายน 2557 ณ โรงแรม บาร์ควิว รีสอร์ท จังหวัดปาดานี โดยในการจัดเวทีครั้งนี้ มุ่งหวังให้เกิดบรรยากาศ การวิพากษ์ และถกเถียง เกี่ยวกับข้อมูล มุมมอง และบทวิเคราะห์ ต่อประเด็นการเจรจาระหว่างรัฐไทยกับกลุ่มขบวนการ BRN ซึ่งเป็นรายงานฉบับต่อเนื่องจากรายงานพิเศษฉบับแรก “การเจรจาสันติภาพระหว่างมุสลิมมลายูและรัฐไทย” ที่เคยเผยแพร่ไปแล้วเมื่อช่วงปลายปี 55 ที่ผ่านมา

การนำเสนอและวิพากษ์ รายงานพิเศษของปาตานีฟอรัม ฉบับนี้ที่ผ่านมาไม่เคยเปิดเผยต่อสาธารณะชนมาก่อน ก่อนจะมาเปิดเผยในเวทีครั้งนี้ ทั้งนี้ข้อมูลในรายงานพยายามจะชี้ให้เห็นแง่มุมของความเคลื่อนไหว การเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐไทยกับ กลุ่มขบวนการที่ไม่ได้ปรากฏขึ้นบนหน้า สื่อกระแสหลัก หรือการถกเถียงในวงกว้าง อีกทั้งได้นำเสนอบทวิเคราะห์ และทิศทางสู่สันติภาพ อันมีแนวโน้มให้เห็นอนาคต ของสันติภาพชายแดนใต้/ปาตานี

อย่างไรก็ตามก่อนจะไปถึงรายละเอียดของมุมมอง บทวิพากษ์ ปาตานีฟอรัม ก็จะขอแนะนำเสนอให้เห็นบรรยากาศ ภาพรวมของงานในเบื้องต้น ทั้งนี้ในส่วนของแง่มุมอื่นๆ จะนำเสนอในงานเขียนชิ้นต่อไป

เวทีนำเสนอรายงานปาตานี

ฟอรัมในชื่องาน ว่า **เส้นทางหยุดเลือด:การต่อรองสู่การ “ไม่ฆ่า” ณ ปาตานี** สำหรับบรรยายภาคโดยรวม งานเริ่มในช่วงบ่ายโมงกว่า มีผู้เข้าร่วมที่มาจากกลุ่มองค์กรหลากหลายทั้งตำรวจ ทหาร ข้าราชการ นักวิชาการ เยาวชน และภาคประชาสังคม และมีทยอยมาเรื่อยๆ ก่อนเข้าสู่บรรยากาศของงานที่มีวิทยากร วิพากษ์รายงานตอบรับการรับเชิญ คือ ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี ผู้อำนวยการสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ ผศ.ดร.वलัษณ์กมล จ่างมกล คณะบดีคณะวิทยาการสื่อสาร ม.อ. ปัตตานี และ สุไฮมี ดูละสะ ตัวแทนจากสหพันธ์นิสิตนักศึกษาและเยาวชนปาตานี (PerMAS) นำเสนอรายงานโดยดอน ปาตาน ผู้ดำเนินการฝ่ายการต่างประเทศ ปาตานี ฟอรัม

สำหรับประเด็นที่ถกเถียง และแลกเปลี่ยนกันมาในเวทีครั้งนี้ มีหลากหลายแง่มุม ผู้เข้าร่วมในเวทีมองว่า รายงานทั้งก่อนหน้า และฉบับล่าสุด นับเป็นครั้งแรกที่เปิดเผยต่อสาธารณะอย่างเป็นทางการที่พยายามชี้ให้เห็นการเปิดพื้นที่เจรจา โดยรัฐไทยกับกลุ่มขบวนการ BRN

ขณะที่ในเนื้อหาของรายงาน ก็กล่าวถึงความต่อเนื่องจากการนำเสนอรายงานพิเศษก่อนจะมีการพูดคุยสันติภาพ เมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 56 ซึ่งมีสิ่งที่น่าสนใจ ว่าทำไมมีความรีบเร่งในการเปิดโต๊ะเจรจา หากเมื่อเปรียบเทียบกับความขัดแย้งพื้นที่อื่นๆในโลก ซึ่งถือว่าเร็วมาก เมื่อไปค้นหาคำตอบ ก็พบว่า การเปิดโต๊ะเจรจาเป็นไปโดยความไม่พร้อมทั้งภาครัฐ และฝ่ายขบวนการ ขณะเดียวกันมีข้อเสนอให้มีการจัดตั้ง ให้มีพื้นที่เพื่อให้เกิดการแสดงความรับผิดชอบ หรือไกล่เกลี่ยของแต่ละฝ่าย ที่เรียกว่า “clearing house”

ขณะที่ ผศ.ดร.ศรีสมภพ วิพากษ์ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญว่า รายงานฉบับนี้ มองกระบวนการพูดคุยสันติภาพคนละด้านกับกลุ่มคนที่พาตัวเองไปผสมโรง กลุ่มคนที่เชื่อว่าเป็นความหวังที่จะทำให้กระบวนการสันติภาพที่เป็นจริงเกิดขึ้นได้ ขณะเดียวกันรายงานไม่ได้ชี้ให้เห็นความเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่มีความพยายามขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพ หรือมีความพยายามส่งสัญญาณทางการเมืองอะไรบางอย่างที่ผ่านพื้นที่สาธารณะ อันมุ่งหวังที่อยากให้มีการปรับเปลี่ยนจากภาครัฐ ซึ่งมองว่าเป็นพลังที่จะผลักดันให้การเจรจา การยอมรับระหว่าง 2 ฝ่าย เกิดขึ้นจริง โดยคำนึงถึงความก้าวหน้า 2 ส่วนคือ ส่วนแรกที่มีการเจรจากับกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ชาติไทย ขณะเดียวกันความก้าวหน้าส่วนที่สองคือ การเปิดพื้นที่สาธารณะขับเคลื่อนของภาคประชาชน การเปิดพื้นที่สาธารณะในสังคมไทย ซึ่งเป็น 2 ส่วนที่มีแนวโน้มผลักดันทางออกของปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่ชัดเจน แต่ในรายงานฉบับนี้ ไม่ได้นำเสนอแง่มุมตรงนี้ประกอบไปด้วย

ส่วนในแง่มุมของ สุไฮมี ดุละสะ ตัวแทนจาก PerMAS วิพากษ์ในส่วน การการเข้าสู่รายงาน ช่วงที่เกริ่นนำที่มองว่าการต่อต้านของประชาชนปาตานีเริ่ม

มาตั้งแต่ช่วง 1960 แต่อันที่จริงเริ่มตั้งแต่ 1786 หรือเมื่อ 200 ปีที่แล้ว ขณะที่เนื้อหาก่อนที่จะมีการเจรจา กล่าวถึงการปฏิบัติทางการทหารของกลุ่มคิดต่างจากรัฐ แต่ไม่ได้ระบุการปฏิบัติการทางการเมืองของฝ่ายขบวนการฯ ซึ่งหากไม่ระบุจะส่งผลกระทบต่อขบวนการนักศึกษาที่ถูกเหมารวมไปว่าเป็นกลุ่มการเมืองของฝ่ายขบวนการฯ ด้วยเช่นกัน

อีกประเด็นที่ สุไฮมี ได้ชี้ให้เห็น คือ การเกิดขึ้นของการเจรจาเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ ภายหลังจากนั้นก็มิข้อเสนอจาก BRN 5 ข้อ ซึ่งในข้อเสนอตรงนั้น 3 ข้อมาจากการเปิดเวทีฟังเสียงประชาชน บิजारอ ปาตานี แต่ในรายงานฉบับนี้ยังไม่ได้ระบุ จึงอยากให้ระบุด้วยว่า ความเป็นมาของการปรับท่าทีของทั้งฝ่ายรัฐ และฝ่าย BRN มาจากการขับเคลื่อนของขบวนการนักศึกษา ด้วยเนื้อหาเช่นนี้จึงมองว่า รายงานฉบับนี้ไม่ค่อยมีการนำเสนอการปฏิบัติการทางการเมืองของภาคประชาชน มุ่งเน้นนำเสนอการปฏิบัติการทางการทหารของทั้งฝ่ายรัฐ และฝ่ายขบวนการเท่านั้น

ขณะที่ ผศ.ดร.वलัษณ์มล ซึ่ง

ให้มุมมองในฐานะผู้อ่านและผู้รับสาร ให้ความเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อสมัยใหม่เป็นเครื่องมือเพื่อเผยแพร่กรณีปรากฏการณ์การเจรจาพูดคุยสันติภาพครั้งนี้

ประเด็นแรก รายงานได้พยายามทำให้เห็นภาพอีกระดับหนึ่งของกระบวนการสันติภาพ ซึ่งในกระบวนการสันติภาพที่เกิดจากพยายามของทุกฝ่าย ขณะเดียวกันก็พยายามจะเชื่อมโยงให้เห็นความเป็นมาของรายงานฉบับแรก ขณะเดียวกันรายงานฉบับนี้สามารถทำให้เกิดการตั้งคำถามถึง เกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพที่รับรู้ผ่านกระแส สื่อกระแสหลัก ที่รับรู้ระดับสาธารณะ

ประเด็นที่สอง เนื้อหาของรายงานมองว่า กระบวนการสันติภาพล้มเหลว ซึ่งก็เป็นเรื่องเศร้าสำหรับคนในพื้นที่ แต่พอจะมีแง่มุมอื่นอีกหรือไม่ที่พอทำให้มีความหวัง และส่วนหนึ่งข้อมูลหลายส่วนที่ไม่ระบุแหล่งอ้างอิง อาจจะทำให้รายงานฉบับนี้ลดความน่าเชื่อถือ หรืออาจเป็นลักษณะเด่นของรายงานที่ค่อนข้างเป็นความลับ แต่อย่างไรก็ตามรายงานฉบับนี้ทำให้ผู้อ่านเปิดโลกทัศน์ มองเห็นแง่มุมใหม่ๆใน

กระบวนการสันติภาพ

ขณะที่แง่มุมอื่นๆจากผู้เข้าร่วมมอง รายงานฉบับนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงสถานภาพทางการเมืองของรัฐไทยค่อนข้างจะนิ่งยากทำให้การเจรจาสันติภาพไม่ต่อเนื่องอาจเกิดขึ้นยากในอนาคต แต่ในแง่มุมของการหยุดความรุนแรง ทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งควรจะมีการถดถอยหรือหยุดชะงักในรายงานฉบับนี้ก่อนจะมีการพูดคุยกันต่อ หากไม่เช่นนั้น การเจรจาพูดคุยก็คงจะล้มเหลวเหมือนเดิม อีกประเด็นคือสถานะทางการเมืองตัวแทนเจรจาของรัฐไทยตัวจริงคือใคร ตรงนี้เข้าใจยากทำให้การเจรจาที่ผ่านมาเลย ไม่น่าเชื่อถือ ดังนั้นจึงมีแนวทางที่ยั่งยืนคือ การทำงานฐานล่าง มีความเชื่อมั่นที่จะทำให้กระบวนการสันติภาพเดินไปได้ต่อ ขณะเดียวกัน การจะระงับการเจรจาช้า หรือเร็ว ใช้เกณฑ์อะไรในการวัด ตรงนี้เป็นคำถามที่จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์และทำความเข้าใจกันต่อไป...

ติดตามรายละเอียดการนำเสนอและวิพากษ์รายงานพิเศษฉบับเต็มๆอีกครั้ง ในวันอังคารที่ 29 เมษายน 2557 ที่โรงแรมเดอะแอดาส บางกอก ลุมพินี กรุงเทพมหานคร

แถลงการณ์

เรื่อง กรณีกลุ่มมุสลิมไม่ทราบสัญชาติ ได้ถูกเจ้าหน้าที่ไทยควบคุมตัว จ.สงขลา

จากเหตุการณ์กลุ่มมุสลิมไม่ทราบสัญชาติได้เดินทางเข้ามาสู่ จ.สงขลา ประเทศไทย ในวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ที่ผ่านมา ทางเราได้ตระหนักถึงลักษณะภูมิภาคที่ประกอบด้วยกลุ่มชนผู้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและอารยธรรม เราควรที่จะทำให้ความแตกต่างหลากหลายนี้ให้เป็นชุมพลังร่วมกันในอันที่จะสร้างความมั่นคงแห่งอนาคตของพวกเรา และปัญหาของเพื่อนมนุษย์ที่อพยพผ่านเส้นทางประเทศไทยครั้งนี้ เราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นหาวิธีการอันเหมาะสมเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของประเทศไทยที่ต้องเผชิญปัญหาข้างต้นต่อไปในอนาคต

โดยทาง ปาตานี ฟอรัม มีข้อเสนอดังนี้

ขอให้รัฐบาลดำเนินการกับกลุ่มมุสลิมที่ไม่ปรากฏสัญชาติ โดยหลักมนุษยธรรม เพื่อพิสูจน์ให้เห็นการตระหนักถึงความปลอดภัยและชีวิตของกลุ่มมุสลิมข้างต้น โดยไม่เร่งรีบส่งตัวกลับประเทศ หากสืบพบว่า กลุ่มมุสลิมข้างต้น

มาจากประเทศใดประเทศหนึ่ง เพื่อสะท้อนให้ถึงการยึดแนวปฏิบัติ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)” ในส่วนของประเทศไทยมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ อนุมัติการเข้าเป็นภาคีต่ออนุสัญญานี้ และเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ประเทศไทยได้ยื่นภาคยานุวัติสารของอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน ต่อองค์การสหประชาชาติซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นมา

ขอให้สังคมไทยได้พิจารณาและตระหนักถึงความซับซ้อนของปัญหาข้างต้น ใช่แต่เพียงมองว่าเป็นมุสลิมเป็นพวกหัวรุนแรง หรือสร้างปัญหาให้แก่สังคมไทย โดยที่ทรรศน์ “เหมารวม” แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นครั้งนี้ เราต้องหาทางส่งเสริมสนับสนุนหลักการเรื่องมนุษยธรรม ที่เป็นสมบัติร่วมกันของคนทั้งสังคมโลก และสิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือสังคมไทยจะต้องเฝ้าระวังถึงการจัดการปัญหาครั้งนี้ด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมในบริบทที่สังคมไทยจะเข้าสู่ความเป็นสากลในภูมิภาคอาเซียน

หลายๆ รัฐบาลได้ประจักษ์มามากพอแล้วต่อเหตุการณ์คล้ายๆ กันที่เกิดขึ้นเช่นนี้ในประเทศไทย แต่เราก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างเหมาะสม ครังนี้ควรระมัดระวังและปรึกษาหารือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรทางด้านศาสนา องค์กรสิทธิมนุษยชน และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ก่อนดำเนินการใดๆ ในทุกขั้นตอนกับกลุ่มคนมุสลิมผู้อพยพข้างต้น

PATANI FORUM

ณ.รูสะมิแล ปัตตานี
๑๗ มีนาคม ๒๕๕๗

فطانی فورم

8